

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»

Кафедра психології та суспільно-гуманітарних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА (СИЛАБУС)
навчальної дисципліни "Психологічна експертиза"
на 2024/2025 навчальний рік

1. Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Психологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма здобуття освіти	очна
Рік підготовки, семестр	4 рік/8 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	3/90
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Модульний контроль
Мова викладання	українська
Розміщення курсу	Google classroom

2. Інформація про викладача

1. Викладач: Андросович Ксенія Анатоліївна, професор кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, доктор психологічних наук, старший дослідник.

Робочий кабінет (№102), графік роботи: понеділок-п'ятниця 10:00-18:00.

2. Віртуальний офіс: E-mail: k.androsovykh@istu.edu.ua, посилання на вебінар Google Meet в Google classroom, графік консультацій: четвер 16:00-18:00.

Більше інформації про викладача можна знайти на сторінці [кафедри](#) офіційного сайту Університету.

3. Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів освіти теоретичних знань та практичних навичок проведення психологічної експертизи самостійно та в складі експертної групи в сфері освіти, праці, сімейних відносин, судочинства, соціальної сфери, засобів масової комунікації.

Завдання навчальної дисципліни:

● **Ознайомлення студентів з:**

- основами психологічної експертизи: поняття, мета, завдання, принципами;
- нормативно-правовим забезпеченням психологічної експертизи в різних галузях;
- класифікацією психологічних експертиз: судово-психологічна, освітня, медична, організаційна тощо;
- основними етапами проведення психологічної експертизи;

- етичними засадами психологічної експертизи;
- методами збору, аналізу та інтерпретації даних;
- процедурою проведення психологічної експертизи.

● **Формування умінь:**

- застосовувати методичний інструментарій психологічної експертизи;
- розрізняти емоційні стани підекспертних в рамках психологічної експертизи;
- складати експертні висновки за результатами оцінювання;
- здійснювати експертний аналіз структури і якості робочих стосунків в організації;
- проводити психологічну експертизу іграшки, підручника, тренінгових програм, інноваційних проектів в галузі освіти;
- здійснювати експертне дослідження з дотриманням професійних стандартів та етичних принципів психолога.

● **Розвиток у здобувачів таких комунікаційних навичок:**

- вміння встановлювати контакт із клієнтами, колегами та представниками інших професійних сфер;
- навички активного слухання та емпатійного реагування на партнера по спілкуванню;
- здатність чітко, логічно й доступно оформлювати та презентувати результати експертизи у письмовій (звіти, висновки) і усній;
- розвиток професійного діалогу та співпраці в межах міждисциплінарних команд.

● **Формування здатності отримати знання та навички самостійно та відповідально:**

- здатність проводити незалежну психологічну експертизу в різних сферах з дотриманням професійних стандартів;
- прийняття рішень відповідно до етичних норм і правових вимог;
- усвідомлення відповідальності за точність та об'єктивність експертних висновків;
- самостійна оцінка можливих ризиків і наслідків експертної діяльності для учасників і суспільства в цілому.

Навчальна дисципліна вносить вклад у формування таких компетентностей та досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньою програмою:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та

пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Пререквізити: знання з загальної, вікової, педагогічної, соціальної психології; патопсихології, психодіагностики, психології спілкування, психології особистості, клінічної психології, етики та психології сімейного виховання, психокорекції.

Рекомендовані навчальні матеріали та ресурси

Основні:

1. Землянська О.В. Судово-психологічна експертиза: навчальний посібник. Харків: ХНУВС, 2019. 300 с.
2. Крюкова М.А., Єлховський І.В. Судово-психологічна експертиза (в допомогу до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра факультету психології, політології та соціології). Одеса: Фенікс, 2021. 61 с.
3. Ребуха Л.З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 234 с.
4. Черезова І.О. Психологічна експертиза: навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ: БДПУ, 2018. 262 с.
5. Фурман А.В., Гірняк Г.С., Гірняк А.Н. Комплексна методика виявлення якості та ефективності навчальної літератури: технологія, процедури та досвід застосування. Тернопіль: ВПЦ Економічна думка ТНЕУ, 2013. 74 с.

Допоміжні:

1. Андросович К.А. Основні етапи проведення психологічної експертизи. *Теорія і практика сучасної науки та освіти (частина I): матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції*. м. Львів, 22-23 жовтня 2020 року. Львів: Львівський науковий форум, 2020. – 68 с., С.50-53.
2. Андросович К.А. Судово-психологічна експертиза як особливий вид діяльності психолога. *Наука, освіта, технології та суспільство: світові тенденції та регіональний аспект*. Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (9 січня 2025 року), м. Тампере, Фінляндія.
3. Гоян І., Андросович К.А., Поплавська Є., Пастернацький А., Бончук Р. Психологічні умови формування і розвитку життєстійкості особистості в умовах невизначеності. Наукові перспективи: журнал. 2023. №9(39) 2023. 677с., С.552-565.
<http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/6541>
4. Землянська О.В. Особистість та методи її дослідження при проведенні судово-психологічної експертизи: монографія Харків: Титул, 2017. 224 с.
5. Неурова А.Б., Капінус А.С., Грицевич Т.Р. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості: навч.посіб. Львів: НАСВ. 2016. 181 с.
6. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. 206 с.
7. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія: підручник. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2019. 285 с.
8. Яблонський А. І. Психологічна експертиза середньої освіти: монографія. Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Умань: Сочінський М. М. [вид.], 2018. 345 с.
9. Niang, A., Goyette, M. & Brunelle, N. (2023). Introduction : les droits, la parole et les besoins des jeunes placés. *Criminologie*, 56 (1), 5–9. <https://doi.org/10.7202/1099003ar>

Інформаційні ресурси

1. Бучма В. В. Особливості підготовки експертів-психологів до проведення експертизи навчальної літератури для закладів загальної середньої освіти. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/>
2. Наказ МОН України № 330 від 20. 04. 2001р. «Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0330290-01#Text>
3. Притула О. Етичні аспекти використання методів психологічної експертизи. Вчені записки Університету «КРОК» No4 (76), 2024. https://www.researchgate.net/publication/387650443_ETHICAL_ASPECTS_OF_USING_PSYCHOLOGICAL_EXPERTISE_METHODS

4. Організація вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Форми занять (найменування, кількість годин)	Форми контролю	Максимальна кількість балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК ОСОБЛИВА ФОРМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ			
Тема 1. Теоретичні та методичні аспекти експертної діяльності			
	Лекція 1 - 2 год.	Тестування	4
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Тема 2. Методичний інструментарій та технологія проведення психологічної експертизи			
	Лекція 2 - 2 год.		
	Практичне заняття 1 – 1 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 7 год	Див. примітку*	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ			
Тема 3. Психологічна експертиза у сфері судочинства			
	Лекція 3 - 2 год.		
	Практичне заняття 2 – 1 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 7 год		
Тема 4. Психологічна експертиза у сфері освіти			
	Лекція 4 - 2 год.		
	Практичне заняття 3 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Тема 5. Психологічна експертиза у сфері праці			
	Лекція 5 - 2 год.		
	Практичне заняття 4 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Тема 6. Психологічна експертиза у соціальній сфері та у сфері сімейних відносин			
	Лекція 6 - 2 год.		
	Практичне заняття 5 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Тема 7. Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації			
	Лекція 7 - 1 год.		
	Практичне заняття 6 – 2 год.		8
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Тема 8. Комплексні експертизи за участю психолога			
	Лекція 8 - 1 год.		
	Практичне заняття 7 – 2 год.	Перевірка індивідуальних завдань	8
	Самостійна робота – 8 год	Див. примітку*	
Разом поточна робота			60
	Модульний	Комп'ютерне тестування	40

	контроль 1		
	Разом за кредитним модулем		100

*Примітка. Завдання та запитання з матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, включені до індивідуальних завдань та тестових завдань з модульного контролю.

5. Політика навчальної дисципліни

5.1. Політика щодо відвідування занять

- аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно з розкладом, який розміщений на офіційному сайті Університету (ознайомитись за посиланням [Розклад](#));
- права, обов'язки та основні правила поведінки здобувачів освіти протягом навчання в Університеті регламентується [Правилами внутрішнього розпорядку для студентів МНТУ](#).

5.2. Політика оцінювання навчальних досягнень здобувачів

- система, шкали та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів наведені у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Заводі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#);
- **Критерії оцінювання індивідуальних практичних завдань:**
  - Програмою передбачено виконання практичних індивідуальних завдань з навчальної дисципліни з максимально можливою кількістю 8 балів за кожне. Критерії оцінювання кожного завдання подані нижче:
  - 8 балів – завдання виконано своєчасно, відповідно до вимог; здобувач активно брав участь в обговоренні на занятті, демонструє високу обізнаність з темами;
  - 7 балів – завдання виконано своєчасно, але частково; здобувач активно брав участь у дискусії на занятті;
  - 6 балів – завдання виконано своєчасно, здобувач обґрунтовував свою позицію під час дискусії на занятті;
  - 5 балів – завдання виконано своєчасно, в повному обсязі, але з допуском незначних помилок; здобувач брав участь у дискусії;
  - 4 балів – завдання виконане з незначними помилками; здобувач проявив ускладнення з обґрунтованими відповідями;
  - 3 бали – формальне виконання завдання; пасивна участь на занятті;
  - 1-2 бали – завдання виконане із значними помилками; здобувач не проявив активності на занятті;
  - 0 балів – завдання не виконане.
  - **Тестове завдання** складається з кількох тестів, що оцінюються визначеною кількістю балів. Якщо тест виконаний правильно, то здобувач отримує цю кількість балів, якщо неправильно, то нуль балів.
- здобувач може набрати додаткові бали шляхом підготовки тез на наукову студентську конференцію та участі у ній та шляхом участі у роботі наукового гуртка «Психологічні студії» - 5 балів. Максимальна кількість додаткових балів 10;
- Визначені силабусом навчальні завдання є обов'язковими для виконання здобувачами освіти. Розподіл балів за окремі завдання вказаний у розділі 5 «Організація вивчення навчальної дисципліни»;
- максимальна кількість балів за поточну роботу упродовж кредитного модуля становить 60 балів,

мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового оцінювання кредитного модуля становить 30 балів; максимальна кількість балів за підсумкове оцінювання модульного контролю становить 40 балів;

- можуть бути визнані та зараховані (повністю чи частково) у межах навчальної дисципліни результати навчання, досягнуті здобувачем поза навчальними заняттями в ЗВО «МНТУ» через формальну освіту (на основі додатку до диплому чи академічної довідки), що регулюється [Положенням про організацію освітнього процесу](#), або неформальну, інформальну освіту (через процедуру визнання, яка регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти).

5.3. Політика щодо дедлайнів та перескладання

- усі передбачені програмою завдання мають бути виконані у встановлені викладачем терміни;
- робота, яка здається здобувачем менше ніж за п'ять робочих днів до модульного контролю без поважних причин, не перевіряється викладачем;
- здобувачу, який не здав роботу у встановлені терміни з поважних причин, надається можливість здати її після встановленого терміну за погодженням із викладачем;
- ліквідація академічної заборгованості відбувається у встановлені графіком освітнього процесу терміни та у порядку, передбаченому у [Положенні про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.4. Політика дотримання принципів академічної етики та доброчесності

- здобувачі мають дотримуватись принципів академічної етики та доброчесності наведених у [Кодексі академічної етики](#) та [Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).
- порушення принципів академічної доброчесності тягне за собою цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, передбачену чинним законодавством та наведеним вище положенням;
- Університет визнає важливість різноманітності студентського контингенту і прагне до створення комфортного інклюзивного та справедливого середовища для навчання різних категорій здобувачів. Будь-яка поведінка (включно з переслідуваннями, сексуальними домаганнями, дискримінацією, розпалюванням ворожнечі), яка загрожує цій атмосфері, не допускається. Інформація про прояви такої поведінки учасниками освітнього процесу під час занять має бути негайно доведена до викладача навчальної дисципліни чи адміністрації Університету.

5.5. Політика оскарження результатів підсумкового контролю

Порядок оскарження результатів підсумкового контролю (кредитний модуль чи атестація) регулюється розділом 6 [Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Закладі вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»](#).

5.6. Політика комунікацій

Комунікації з викладачем:

- усі обов'язкові для виконання завдання з навчальної дисципліни, рекомендації до їх виконання, максимальна кількість балів та дедлайни викладені у розділі «Завдання» відповідного навчального курсу у Class Room;

- усі важливі повідомлення для здобувачів викладач розміщує у розділі «Стрічка» відповідного навчального курсу у Class Room;
- усі виконані завдання здобувач повинен завантажувати для перевірки до навчального курсу у Class Room;
- викладач перевіряє виконане здобувачем завдання протягом наступних трьох робочих днів після завантаження роботи та виставляє отриману оцінку до електронного журналу навчального курсу у Class Room;
- при проведенні заняття у форматі відеоконференцій камери здобувачів мають бути ввімкнені протягом усього заняття;
- індивідуальні консультації викладач надає здобувачам офлайн у приміщенні та за графіком, визначеними у силабусі, або онлайн у віртуальному офісі за визначеним графіком.

Комунікації в групі

Викладач заохочує дискусії із спірних питань та проблем, що розглядаються у межах навчальної дисципліни, висловлювання власної точки зору здобувачів на предмет їх вирішення. Обговорення та дискусії мають вестись у обстановці поваги до іншої точки зору, шанобливого ставлення до думок опонентів. Критика має бути конструктивною та обґрунтованою.

Силабус навчальної дисципліни складено професором кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук, старшим дослідником, доктором психологічних наук, Ксенією АНДРОСОВИЧ

«Погоджено»

Гарант освітньої програми

Ксенія АНДРОСОВИЧ

_____
(підпис)

Ухвалено рішенням кафедри психології та суспільно-гуманітарних наук (протокол №7 від 10.01.2025 року)

Завідувач кафедри

Ксенія АНДРОСОВИЧ

_____
(підпис)